

Genoeg is beter

Geslaagde viering 25 jaar NAV!

'In één woord: geweldig.' Dagvoorzitter Minne Lettinga kwam woorden tekort om zijn tevredenheid over het verloop van de viering van het 25-jarig bestaan van de NAV tot uitdrukking te brengen.

De zaal was met zo'n 200 mensen goed gevuld; leden, genodigden en sponsors waren in ruime getale gekomen; de inhoud van de inleidingen was prima; er waren vriendelijke woorden van de minister; Alex van Hootegem kreeg de zaal aan het zingen met het NAV-lied; de cabaretgroep Tweeboereneneendomee verhoogde de toch al opperbeste stemming. Hieronder volgt een korte samenvatting van de inleidingen.

Oud-voorzitter Joop de Koeijer ging 25 jaar terug in de tijd: hoe miserabel toen de stemming onder akkerbouwers was. Politiek en belangenbehartigers hadden geen oplossing. Jaap Korteweg (wegens een familiereünie afwezig) had de moed om met een eigen plan te komen. Dat kreeg veel bijval en zo kwam het tot de oprichting van de NAV. Tegen de tijdgeest in bleef de NAV vasthouden aan Genoeg is Beter, vooral door het besef dat ze bepaald niet alleen stond. Contacten met gelijkgezinde organisaties in met name Frankrijk en later Via Campesina hadden dat duidelijk gemaakt. Bij het teruglezen over die tijd viel Joop op, dat het besef dat het fout ging laat doordrong. En hij stelde daarom de vraag of we nu na een prijspiek van tarwe van een kwartje opnieuw in een lang dal dreigen te raken.

Dr. ir. Bert Smit van Wageningen Economic Research (voorheen LEI) gaf antwoord op de vraag wat we de komende tijd van de markt mogen verwachten. Hij is namelijk betrokken bij het opstellen van de prognoses die in opdracht van de Europese Commissie worden gemaakt. Die prognoses zijn een stuk minder optimistisch dan een tijd terug; het biobrandstoffenbeleid is minder sterk doorgezet en de vorige prijspiek heeft tot vergroting van het areaal en het gebruik van meer input dus hogere opbrengsten geleid. De suikerprijzen zullen door afschaffing van de quotering lager zijn. De graanprijzen stijgen iets maar het is de vraag of die de verwachte stijging van de kostprijs bijhoudt. Aanbodbeheersing is volgens Smit het antwoord op lage prijzen.

Visie Minister Schouten

Minister Carola Schouten was ongeveer een uur aanwezig. Na haar inleiding was ze nog aanwezig bij de presentatie van de NAV-visie. De minister noemde het een prestatie dat de NAV zich een

serieuze positie in de belangenbehartiging heeft oververd. Ook zei ze blij te zijn met de NAV-inzet voor meer plantaardig eiwit. Ook rond de onderwerpen duurzaam bodembeheer en de GLB-voorstellen ('er komt veel op u af, maar dat geeft ook veel mogelijkheden') rekent ze op een goede samenwerking met de NAV. En: 'Dit kabinet wil echt werk maken van de versterking van de positie van boeren in de keten.' De link naar de speech vindt u op www.nav.nl.

NAV-voorzitter Teun de Jong presenteerde de korte en lange termijn voorstellen van de NAV. De lange termijn: 'Wij willen voor de markt produceren, niet voor pakhuizen. Landbouw moet uit de vrijhandelsverdragen. Dan is er marktbescherming mogelijk en kunnen we, als ook de aanbodbeheersing geregeld is, zonder de toeslagen.' De korte termijn, 'daar kunt u morgen mee beginnen': verbetering van de mededingingswet. 'Er moet een onafhankelijke autoriteit komen. Waarom mag bijvoorbeeld AH wel een marktaandeel van 35% hebben?' Teun gaf vier voorbeelden waarin er meer geïntegreerd beleid zou moeten zijn. 'Neonics verbieden voor bietenzaad betekent dat we meer andere middelen nodig hebben. Dus is derogatie gerechtvaardigd.' 'Nieuwe veredelings technieken toelaten maakt dat we sneller naar betere plantgezondheid kunnen komen.' 'Beter bodembeheer zegt u. Maar de huidige mestwetgeving maakt het onmogelijk echt wat aan verhoging van het organische stofgehalte te doen.' En tenslotte eiwit: 'Europa heeft een gat in haar marktbescherming en dat moet dicht. En het verbieden van gewasbescherming in eiwitteelt in het kader van de vergroening is strijdig met het bevorderen van de plantaardig eiwitproductie.' De voorzitter vroeg tenslotte Minister Schouten oog te hebben voor het belang van voedselsovereiniteit en de zorg dat boeren wel leuk moet blijven: 'Genoeg is Beter maar Genoeg is wel nodig.' Met gepaste trots overhandigde Teun de minister het eerste exemplaar van het jubileumboek '25 jaar NAV Voor en door akkerbouwers'.

Toekomst

Dr. ir. Niek Koning prees de NAV voor de combinatie van de juiste lange termijn visie en de korte termijn resultaten: 'Landbouwproductie in

eigen beheer is niet interessant voor grote jongens als Cargill of Unilever. Maar dan is wel de overheid nodig om voor stabiele prijzen te zorgen. En vanwege de neiging tot overproductie moet je dan ook aan aanbodbeheersing doen.' Volgens Koning is Genoeg is Beter ook het antwoord op de impasse rond het EU-budget. 'Als de consument gewoon de kostendekkende prijs voor zijn voedsel betaalt zijn de tientallen miljarden euro's voor inkomensvoelers niet meer nodig.' Ook om ongewenste explosieve prijsstijgingen in de verdere toekomst te vermijden ('Afrika dreigt een tikkende demografische tijdbom te worden') zijn stabiele prijzen en dus voldoende investeringen in de landbouw nodig.

Ir. Ruud Tijssens (Agrifirm) verklaarde zich een optimist: 'De vraag naar biomassa groeit enorm. En ik zie grote kansen om weg van de wereldmarkt tot een verdienmodel te komen. Grote jongens (Mac Donalds, Coca Cola) zijn serieus bezig met verduurzaming van hun keten en hebben een sterke voorkeur voor NW-Europa.' Als voorbeeld gaf hij de €530/ton die de non-GMO soja oplevert terwijl de inkoper ook voor €300 'commodity soja' kan kopen.

Leuke avond

Na de inleidingen was er nog een heerlijk buffet. Het laatste woord kregen 'Tweeboereneneendomee'. In hun laatste optreden namen ze de sector nog eens flink onder de loep met de nodige humor en zelfspot. Na een geslaagde bijeenkomst konden de aanwezigen huiswaarts keren met het jubileumboek als aandenken, maar ook ter inspiratie voor de toekomst. **NAV**

Voorzitter Teun de Jong overhandigt Minister Schouten het eerste exemplaar van het NAV-jubileumboek.

Indien de weersomstandigheden in dit turbulente voorjaar als gevolg van klimaatveranderingen maatgevend zullen worden voor de toekomst, dan wordt het bedrijven van akkerbouw wel haast

een loterij. De vele zware (hagel)buien die ons land op diverse plekken treffen veroorzaken plaatselijk grote schade door wateroverlast en hagelschade. Natuurlijk zit er aan het weer een grote toe-

valsfactor en kunnen we niet zomaar over klimaatverandering spreken bij weersinvloeden, maar de trend is de laatste jaren wel degelijk ingezet met grote clusterbuien ver

voor wat we normaliter de hondsdagen noemen... Als gevolg van deze weersinvloeden staan de gewassen dit voorjaar van streek tot streek erg wisselend; van vroeg op plekken waar alles 'meezat' en tot 'achterlijk' en een dunne stand waar korstvorming optrad na een stortbui gevolgd door droogte.

Op het jubileumcongres van de NAV te Apeldoorn kwam in de diverse inleidingen sterk naar voren dat het NAV-gedachtengoed van Genoeg is Beter springlevend is. Door het bekende in-elastische karakter van landbouwmarkten zorgt een geringe overproductie al voor lage telerprijzen. Het tegenwicht voor deze onbalans moet komen uit een mix van betere handelsafspraken waarbij de EU de verschillen in standaarden met de wereldmarkt kan opheffen, versterking van de positie in de handelsketen door samenwerking en gelijktrekken van

de kwaliteitsstandaarden. Maar op deze punten moeten de nationale en Europese overheden wel werk maken van de wetgeving. Dat laatste geldt ook voor geïntegreerde wetgeving voor wat betreft bemestingstoestand, bodemvruchtbaarheid en gewasbescherming. Indien we werkelijk willen streven naar een verhoging van de organische stof-voorziening, om daarmee zowel een bijdrage te leveren aan CO₂ als de bodemvruchtbaarheid, zal de overheid de mestwetgeving moeten aanpassen. Indien we werkelijk een lage emissie van insecticiden willen, zullen we bijvoorbeeld voorlopig 'neonics' in de pil van bietenzaad moeten blijven toestaan en intussen de plantenveredeling gebruik laten maken van moderne niet-GMO technieken, zoals bijvoorbeeld Crispr-Cas!

Teun de Jong

Minister vergeet tegenstrijdige regelgeving bij ambities bodembeheer

Minister Schouten heeft op 23 mei in een brief aan de Tweede Kamer (zie www.nav.nl) haar visie gegeven op bodembeheer. Zij stelt dat goed bodembeheer de sleutel is tot betere gewassen, minder afspoeling van mineralen en gewasbeschermingsmiddelen, kan bijdragen aan biodiversiteit, het tegengaan van de klimaatverandering door opslag van CO₂ en kan zorgen voor een betere waterbuffering. Met deze visie is de NAV het eens. De minister geeft in de brief ook terecht aan, dat hoge grondprijzen en de krappe marges in de landbouw opbrengstmaximalisatie bevorderen waardoor bodembeheer niet optimaal is. Ook signaleert zij de bekende problemen als ondergrondverdichting, zorg over het organische stofgehalte en het bodemleven. Organische stof speelt een sleutelrol in de bodemkwaliteit, aldus de minister, omdat het bijdraagt aan gewasgroei en de waterhuishouding, bodemstructuur en bodemleven. Haar streefbeeld is dat in 2030 alle Nederlandse landbouwbodems duurzaam worden beheerd, d.w.z. beheer van organische stof en bodemvruchtbaarheid, beheer van bodemstructuur en beheer van bodemleven. En ook vindt zij, dat de samenleving deze inspanningen van boeren moet waarderen. Dat laatste vindt de NAV terecht, en het is bemoedigend dat we nu een Minister van Landbouw hebben die dit uitspreekt. Wanneer de samenleving bereid is een extra bijdrage te leveren aan het verdienmodel kan dat ook leiden tot minder intensief grondgebruik en dus een duurzame bodemvruchtbaarheid.

Hoe denkt de minister dit streefbeeld te bereiken? Er komt voor de zomer een programma landbouwbodems, wat invulling moet geven aan de acties van diverse partijen. Voor deze acties heeft de minister ook geld over, nl. in 2018 al €6 miljoen. Hiermee wordt ook tegemoet gekomen aan de internationale Sustainable Development Goals. Er wordt ingezet op vergroten van de kennis bij boeren, onderzoek naar duurzaam bodembeheer, extra projecten over slimme landgebruik en de ontwikkeling van monitoringssystemen.

Verder wordt er gesteld, dat het 6e Actieprogramma Nitraatrichtlijn (6^e AP) ook al maatregelen heeft die leiden tot duurzaam bodembeheer. Ook het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) zet daar op in. Daarnaast is innovatie nodig voor het ontwikkelen van lichtere machines. Kortom, op verschillende vlakken wordt hoog ingezet.

Wat de NAV mist in het document, is het besef, dat er met name op het gebied van bodembeheer heel veel verschillende zaken lopen waardoor boeren door de bomen het bos niet meer zien. We hebben even opgeteld hoeveel instanties/programma's eisen stellen aan water- en bodemkwaliteit en komen op zes uit. Binnen al deze regels wordt het wel erg moeilijk voor boeren om aan de gevraagde doelen te voldoen. En moeten we oppassen dat we niet met veel tegenstrijdige maatregelen te maken krijgen. Als we kijken naar organische stof, wat kan zorgen voor binding van nutriënten, waterbuffering en CO₂ opslag, dan kunnen we het organische stofgehalte verhogen of op zijn minst op peil houden middels het gebruik van vaste mest, compost, Betacal enz. Maar een boer die dit gebruikt, loopt al snel tegen zijn fosfaatplafond aan op basis van het 6^e AP. Om echt voldoende organische stof te kunnen toedienen, zou daarom meer ruimte in de fosfaatrichtlijnen moeten komen.

Ook het telen van eiwitgewassen, goede rustgewassen in het bouwplan, valt wat ons betreft onder duurzaam bodembeheer. De NAV heeft als eerste de teelt van eiwitgewassen uit het slop gehaald en er wordt nu ook veredeld zodat er rassen beschikbaar komen van soja bijvoorbeeld die geschikt zijn voor de Nederlandse omstandigheden. De Europese Commissie zegt in de Soy Declaration de teelt van eiwitgewassen te willen stimuleren. Het feit dat eiwitgewassen meetellen als vergroening gaf een extra impuls aan de teelt. Maar ook hier weer grote tegenstrijdigheden in het beleid: in eiwitgewassen in de vergroening mogen geen gewasbeschermingsmiddelen meer worden gebruikt en bovendien zet de EU de deuren wijd open door goedkope soja uit andere werelddelen zonder importheffing binnen te laten.

Samenvattend stelt de NAV, dat zij het eens is met de minister over de ambities van bodembeheer, maar dat dan ook het beleid deze doelen echt moet ondersteunen in plaats van op een versnipperde manier tegen te werken. In de praktijk is het mogelijk om aan veel 'regelknoppen' te draaien op diverse terreinen: nutriëntenbeheer, gewasbescherming, waterkwaliteit en klimaat, maar gezien de complexiteit van de bodem en de hierin optredende processen moeten we ervoor waken dat de bestaande 'bodemevenwichten' ontregeld worden door te veel hapsnap beleid en onvoldoende synchronisatie. **NAV**

NAV wil ontheffing voor zaadbehandeling

Onbegrijpelijk dat onze Minister van Landbouw in haar brief aan de Tweede Kamer aangaf dat zij zal instemmen met een Europees verbod op het gebruik van neonicotinoïden, o.a. als zaadbehandeling voor suikerbieten, terwijl het Ctgb adviseert ruimte te laten voor bepaalde toepassingen. Helaas moeten we concluderen dat onderbuikgevoel het weer lijkt te gaan winnen van objectief natuurbelang. Toch geven we het nog niet op. De BO Akkerbouw zal samen met de NAV, Cosun en LTO een ontheffing of derogatie aanvragen voor de zaadbehandeling. De impact van een alternatieve bestrijding van de plaaginsecten met volvelds bespuitingen is namelijk veel groter dan bij een zaadbehandeling, daar is de natuur niet mee gediend!

Wij staan hierin niet alleen, ook de andere EU-landen waar suikerbieten worden geteeld werken aan een ontheffing. Op chemische alternatieven voor de zaadbehandeling hoeven we voorlopig niet te rekenen en de veredelingsbedrijven denken zeker nog vijf jaar nodig te hebben om rassen te ontwikkelen die minder gevoelig zijn. Laten we hopen dat de natuur het dit keer zal winnen van politiek belang. **NAV**

Het NAV-jubileum in foto's

Het bestuur bedankt de jubileumcommissie, bestaande uit Marleen van Nieuwenhuijzen, Joop de Koeijer, Klaas Hoekstra, Tjark Tijdens, Jan Knook, Minne Lettinga en Corina Hermus, voor het organiseren van een prachtige dag.

Welkomstbloemen

Dagvoorzitter
Minne Lettinga

Oud-voorzitter
Joop de Koeijer

Bert Smit, WUR

Minister Carola Schouten

NAV-voorzitter Teun de Jong

Niek Koning, WUR

Ruud Tijssens, Agrifirm

Teun de Jong en Hans van Kessel praten even
na met Minister Schouten

Diner

Oud-medewerkers
An Hermus en Diny Punt

Alex van Hootegem
zingt het NAV-lied

Tweeboereneneendominiee

Expositie van foto's
uit de fotowedstrijd

Expositie van oude NAV-foto's

Tekenen van het
gastenboek

En wat deed de NAV nog meer in mei?

- De NAV heeft deelgenomen aan een symposium van de Koninklijke Nederlandse Plantenziektkundige Vereniging over biostimulanten. De conclusie is dat biostimulanten op dit moment nog geen goed alternatief bieden. Zie ook www.knpv.org.
- De NAV heeft deelgenomen aan een werkgroep over nulpuntmeting en monitoring binnen het Actieplan Plantgezondheid.
- De NAV heeft diverse gesprekken gevoerd met het CBS over de voorlopige resultaten van de enquête gewasbescherming 2016, als onderdeel van het expertpanel Landbouw. Dit panel is opgericht onder druk van NAV en LTO en heeft de functie om vooraf de cijfers te bespreken en duiding te geven aan de resultaten. Een eerste ronde leverde op, dat sommige cijfers echt ongehoord laag waren, waarna het CBS nog eens goed naar de verwerkingsmethoden is gaan kijken en een correctie heeft toegepast. De publicatie van de resultaten wordt binnenkort verwacht.
- De NAV heeft een zienswijze ingediend over een aantal maatregelen binnen het 6e Actieprogramma Nitraatrichtlijn. **NAV**

Uitslag fotowedstrijd

De uitslag van de fotowedstrijd ter ere van het jubileum is: derde prijs Marleen van Meurs, tweede prijs André Brasse en eerste prijs Matty Geschiere. Het juryrapport is te vinden op www.nav.nl, evenals de voor de expositie geselecteerde foto's. **NAV**

De winnende foto van Matty Geschiere

Dag van de Akkerbouw markeert de start van nieuwe campagne

Op 27 juni 2018 wordt tijdens de Dag van de Akkerbouw de campagne 'Mijn akker, jouw voedingsbodem' gelanceerd. Met deze campagne worden de akkerbouwers van Nederland in het zonnetje gezet en laten we heel Nederland zien wat de akkerbouw voor hen betekent. Op 27 juni wordt de onthulling gevierd met een boeren-

brunch op een akker. De campagne is een initiatief van de Brancheorganisatie Akkerbouw. **NAV**

Campagnebord.

Voorstellen nieuwe GLB bekend

Op 1 juni heeft de Europese Commissie haar voorstellen voor invulling van het GLB na 2020 bekend gemaakt. De komende weken kunnen zienswijzen op de voorstellen worden ingediend. Meer over de NAV-zienswijze in de volgende editie. **NAV**

Agenda

- 11 juni 2018:** werkbezoek Tjeerd de Groot, Tweede Kamerlid voor D66
- 11 juni 2018:** Bestuursvergadering

Nieuwe privacywet

Op 25 mei is de nieuwe Algemene Verordening Gegevensverwerking van kracht geworden. Daarbij heeft de NAV uw uitdrukkelijke toestemming nodig om uw gegevens te mogen blijven gebruiken voor het toesturen van het ledenblad, uitnodigingen en nieuwsberichten. U heeft daarvoor een email ontvangen. Velen van u hebben al gereageerd, maar voor wie dat nog niet heeft gedaan: na dit ledenblad kunnen wij u tot wij uw toestemming hebben geen blad meer toesturen. Reageer daarom alsnog snel! **NAV**

Foto voorpagina: Corina Hermus

Het eerstvolgende ledenblad verschijnt op 7 juli.

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV?

Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2019 betaalt u € 100,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2019 is de contributie € 100,-. In 2018 betalen de eerste 25 nieuwe leden maar € 25,- tot 1 januari 2019!

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek.

Lid worden kan via het inschrijfformulier. Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (0168 - 329 130).

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Pastoor van Kessellaan 1
4761 BH Zevenbergen

tel 0168 - 329 130
fax 0168 - 328 735

e-mail info@nav.nl
website www.nav.nl

@NAV_AkkerBouwer

Nederlandse.Akkerbouw.Vakbond

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Contactpersonen

Voorzitter

Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord

Ytzen Pieter van der Werff
06 - 20 40 42 66

Regio Noordoost

Berend Jansema
0599 - 326 308

Regio Flevoland

Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland

Tom Koenraadt
06 - 11 47 21 39

Regio Zuid/Zuidwest

Kees van Dijk
0167 - 502 211